

(foto: Pieter Lukkes)

De opstelling van de Staat Voor of tegen zijn Burgers?

Frans W. Sluijter

De discussie over windenergie begint bizarre vormen aan te nemen. Alweer enige jaren geleden publiceerden de gezamenlijke milieufederaties een brochure waarin de plaatsingsmogelijkheden van windturbines werden afgewogen tegen de verstoring van het landschap. Daaruit kwam een bovengrens van wat er in Nederland aan windturbines zou zijn te plaatsen zonder natuur en landschap te bederven.

Intussen is de politieke druk om ook op land te komen tot een veel groter geïnstalleerd vermogen aan windenergie dan toen toelaatbaar werd geacht, sterk toegenomen. Minister Cramer gruwet kennelijk bij de gedachte aan een nieuwe kerncentrale, maar kan tegelijk nieuwe kolencentrales niet tegenhouden. Daarbij klampt zij zich vast aan opvangen en opslaan van kooldioxide bij die installaties.

Meten verschaft lastige kennis

Inmiddels is er iets erg vervelends gebeurd. Al jaren geleden werden de bewoners van een klein dorp in de gemeente Bellingwedde uit de slaap gehouden door een aantal windturbines juist over de grens in Duitsland. De overheid negeerde de klachten, maar de Universiteit van Groningen had een natuurkundewinkel. Onderzoek door deze instantie onder leiding van Frits van den Berg leidde tot interessante resultaten. De opbouw van het verloop van de windsnelheid met de hoogte bleek 's nachts anders te zijn dan overdag, en de windsnelheid op de relevante hoogte een stuk hoger dan gedacht.

De overheid heeft echter een hekel aan meten en daarom hanteert zij rekenmodellen. Het voorkomt ook gezeur over de kwaliteit van metingen bij de Raad van State. De gemiddelde windsnelheid op 10 meter hoogte is betrekkelijk gemakkelijk vast te stellen en met een model wordt dan de hinder berekend van de windturbine die zich flink boven de 100 meter bevindt.

Uit de bevindingen van Van den Berg, die interessant genoeg waren om te leiden tot publicaties in internationale wetenschappelijke tijdschriften en tot een uitstekend proefschrift, bleek dus zonneklaar dat die berekeningsmethode uit de officiële voorschriften niet deugde.

Deze nieuw verworven kennis werd ondubbelzinnig onder de aandacht van de toenmalige staatssecretaris Van Geel gebracht. Die nam er nota van en verklaarde dat de zaak zijn aandacht had.

Ministerie traineert aanpassing van beleid

Staatssecretarissen gaan en ministers komen. De zaak ligt dus nu op het bord van minister Cramer. En haar komt dit blijkbaar niet goed uit.

Het ministerie treuzelde om de voorschriften aan te passen. Daar vinden bekwame ambtenaren altijd wel een goede reden voor,

vooral als dat de verantwoordelijke bewindsvrouw goed uitkomt. Een van de redenen was dat de geconstateerde nachtelijke opbouw van de atmosfeer wellicht een lokaal fenomeen van Bellingwedde en naaste omgeving was. Ronduit pech voor het ministerie was dat onderzoek in de gemeente Sluis (Zeeuws-Vlaanderen) hetzelfde verschijnsel aan het licht bracht. Verder weg van Bellingwedde kun je het in Nederland toch nauwelijks vinden.

De voorschriften zijn dus nog steeds niet aangepast en de burgers in de nabijheid van een windturbine moeten zolang maar zorgen dat hun oren zo worden aangepast dat hun beleving in overeenstemming is met de erkend verkeerde voorschriften. Een andere oplossing is dat de burgers niet moeten zeuren. Voor het grote goed dat windenergie heet, moeten ze maar wat slaap offeren. De meeste mensen hebben er immers toch geen last van. Misschien kunnen ze een woningruil organiseren met dove medeburgers.

Van voorschriften en bescherming van de rechtzekerheid heb je toch alleen maar last. Burgers die zich met wettelijke middelen verzetten tegen de heilzame komst van windturbines in hun omgeving, moet mores worden geleerd. De overheid heeft haar zinnen erop gezet om in 2011 niet minder dan 3.587 MW nominaal op land te realiseren. Dat zijn ongeveer 1.200 joekels van dingen die flink boven de Utrechtse domtoren uitsteken.

Training in massagetechnieken

Om het verzet te kunnen breken moeten de ambtenaren goed getraind de arena betreden. Daartoe organiseerden het ministerie, lagere overheden, industriële belanghebbenden en projectontwikkelaars dan ook een gezamenlijke studiedag, die inmiddels breed is aangekondigd en op 19 maart zal plaatsvinden. Daar kan dan worden geleerd hoe je die eigenwijze burgers eronder houdt, van Bellingwedde tot Sluis. Iedereen komt uitleggen, niet alleen hoe je de wereld redt met windturbines op land, maar vooral hoe je onwillige burgers goedschiks of kwaadschiks moet laten berusten in het reddingswerk.

Zelfs hoe je als gemeente het klimaat in je eigen dorp met een, twee windturbines kunt stabiliseren. Dat je dezelfde hoeveelheid elektriciteit, en dan betrouwbaar en op commando, kunt opwekken met één volwassen centrale, zal wel door geen van de sprekers worden gemeld. En dat, als je je zorgen maakt over de CO₂-emissie, je ook aan een kerncentrale zou kunnen denken, zal wel helemaal als vloeken in de kerk worden opgevat door de doelgroep van de studiedag.

Arm land, waar de overheid samenspannt met belanghebbenden om de burger een oor aan te naaien, en dan ook nog op diens eigen kosten.